

Lekce 21

Gramatická látka

Deklinace: Nepřímé zvrtné zájmeno pro 3. sg.

Syntax: *Optativus obliquus*

Nepřímá řeč

Odkaz na gramatiku

§ 213, § 215 (2)

§§ 432, 435 (2), 436 (2),
437 (2), 438 (2)

§§ 475-481

1. Ὁ Δημῶναξ ἐρωτηθεὶς ποτε, τίς αὐτῷ ἀρέσκοι τῶν φιλοσόφων, ἔφη· «Πάντες μὲν θαυμαστοί, ἐγὼ δὲ Σωκράτην μὲν σέβω, θαυμάζω δὲ Διογένην καὶ φιλῶ Ἀρίστιππον.»
(Lucian. vita Demon. 62)

2. Ἀφουεῖ μάντει προσελθὼν τις ἡρώτα, εἰ ὁ ἐχθρὸς αὐτοῦ ἐξ ἀποδημίας ἤξει. ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι οὐκ ἔρχεται. ὡς δὲ ἔμαθε μεθ' ἡμέρας παραγενόμενον αὐτόν, ἔφη· «οὐδὲν αὐτοῦ ἀναιδέστερον.» (Philogelos 203, podle Thierfelder, München 1968)

3. Platón v *Políteii* vkládá do Sókratových úst vyprávění o jistém Érovi Arménském, původem z Pamfýlie, který padl v bitvě a po 12 dnech, kdy mělo být jeho tělo spáleno na pohřební hranici, opět ožil:

Ἔλεγεν δ' ὁ ἀνήρ, ἃ ἐκεῖ¹ ἴδοι. ἔφη δὲ τὴν ψυχὴν πορεύεσθαι μετὰ πολλῶν, καὶ ἀφικνεῖσθαι σφᾶς εἰς τόπον τινὰ δαιμόνιον, ἐν ᾧ τῆς τε γῆς δὴ εἶναι² χάσματα καὶ τοῦ οὐρανοῦ αὖ ἐν τῷ ἄνω ἄλλα καταντικρύ³. δικαστὰς δὲ μεταξὺ τούτων διαδικάζειν, οὓς⁴, ἐπειδὴ διαδικάσειαν, τοὺς μὲν δικαίους κελεύειν πορεύεσθαι τὴν εἰς δεξιάν τε καὶ ἄνω⁵ διὰ τοῦ οὐρανοῦ, τοὺς δὲ ἀδίκους τὴν εἰς ἀριστεράν τε καὶ κάτω. ἑαυτοῦ δὲ προσελθόντος εἶπεῖν, ὅτι δέοι⁶ αὐτόν ἄγγελον ἀνθρώποις γενέσθαι τῶν ἐκεῖ⁷ καὶ διακελεύοιτό οἱ ἀκούειν τε καὶ θεᾶσθαι πάντα τὰ ἐν τῷ τόπῳ. ὁρᾶν δὲ ταύτη⁸ μὲν καθ'⁹ ἐκάτερον τὸ χάσμα τοῦ οὐρανοῦ τε καὶ τῆς γῆς ἀπερχομένης τὰς ψυχὰς, ἐπειδὴ αὐταῖς δικασθεῖν, κατὰ δὲ τῷ ἐτέρῳ¹⁰ ἐκ μὲν τοῦ ἀνέρχεσθαι ἐκ τῆς γῆς μεστὰς ἀύχμου τε καὶ κόνεως, ἐκ δὲ τοῦ ἐτέρου καταβαίνειν¹¹ ἑτέρας ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καθαρὰς. διηγεῖσθαι δὲ ἀλλήλαις τὰς μὲν ὄδυρομένας τε καὶ κλαούσας¹², ἀναμνησκομένας, ὅσα καὶ οἷα πάθοιεν καὶ ἴδοιεν ἐν τῇ ὑπὸ τῆς γῆς πορείᾳ, τὰς δ'

¹ tj. v podsvětí

² vztažné (i jiné vedlejší) věty zařazené do konstrukce nepřímé řeči přebírají často infinitiv podle svých řídících vět (zde podle bezprostředně řídícího ἀφικνεῖσθαι)

³ καταντικρύ `přímou naproti'

⁴ οὓς tvoří podmět k přísudkovému slovesu κελεύειν

⁵ doplňte: ὀδόν

⁶ δέοι opt. k δεῖ

⁷ τῶν ἐκεῖ spoj s ἄγγελον

⁸ ταύτη: doplňte ὀδῶ `na té cestě, tam'

⁹ κατὰ (ak.) zde: `skrze'

¹⁰ τῷ ἐτέρῳ ak. du.

¹¹ antonymum k ἀνέρχομαι

¹² totéž jako κλαίω

αὐ̃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ εὐπαθείας διηγείσθαι καὶ θέας ἀμηχάνους¹³ τὸ κάλλος¹⁴. τὸ δ' οὖν κεφάλαιον ἔφη τόδε εἶναι, ὅσα πώποτε τινα ἠδίκησαν καὶ ὅσους ἕκαστοι, ἀπάντων δίκην τίνειν, ἐκάστου δεκάκις, ἵνα δεκαπλάσιον τὸ ἔκτεισμα¹⁵ τοῦ ἀδικήματος ἐκτίνοιεν, καὶ αὐ̃ εἰ δίκαιοι καὶ ὅσοι εἶεν, κατὰ ταῦτὰ τὴν ἀξίαν¹⁶ κομίζονται. (Plat. Rep. 614b–615b)

4. Platónův Alkibiadés o Sókratovi:

Τοῖς πόνοις οὐ μόνον ἐμοῦ περιῆν, ἀλλὰ καὶ ἄλλων ἀπάντων — ὅποτ' ἀναγκασθεῖμεν ἀσιτεῖν, οἷα δὴ ἐπὶ στρατείας, οὐδὲν ἦσαν οἱ ἄλλοι πρὸς τὸ καρτερεῖν — ἐν τ' αὐ̃ ταῖς εὐωχίαις μόνος ἀπολαύειν οἷός τ' ἦν τὰ τ' ἄλλα¹⁷ καὶ πίνειν οὐκ ἐθέλων, ὅποτε ἀναγκασθεῖν, πάντας ἐκράτει. (Plat. Symp. 219e/220a)

Slovní zásoba

1. ἀρέσκω, ἀρέσω, ἤρεσα, —, ἤρεσμαι, ἠρέσθην σέβω, —, —, —, —, —	líbit se ctít	placere colere
2. ἀφύης, -ές ὁ μάντις, -εως προσέρχομαι, -ελεύσομαι, -ἦλθον, -ελήλυθα, —, — (dm., dat.) ἀναιδής, -ές	málo nadaný, neschopný věštec obrátit se na někoho, zajít za někým nestydatý, drzý	indoctus, imperitus vates adire impudens
3. σφῶν, σφίσι(v), σφᾶς (pl. refl. zájm.) ὁ τόπος, -ου δαμόνιος, -α, -ον τὸ χάσμα, -ατος αὐ̃ ἄνω μεταξύ (gen.) ἡ δεξιὰ (χείρ) ἀριστερός, -ά, -όν ἡ ἀριστερά (χείρ) κάτω	sebe místo božský, skvělý spára, skulina, díra zase, naopak nahoře mezi pravá ruka levý levá ruka dole	sui locus divinus, augustus rima, vorago rursum, vice versa sursum, supra inter manus dextra sinister manus sinistra deorsum, infra

¹³ ἀμήχανος, -ον dosl. 'proti němuž není prostředku', 'neodolatelný, nevýslovný, nepředstavitelný, úžasný'

¹⁴ spojte s ἀμηχάνους, ak. vztahový

¹⁵ τὸ ἔκτεισμα 'pokuta'; subst. odvozené od ἐκτείνω

¹⁶ ἡ ἀξία 'co (komu) náleží (odměna i trest)'

¹⁷ τὰ τ' ἄλλα 'v různých (jiných) věcech i v...'

Lekce 21

διακελεύομαι, -εύσομαι, -ευσάμην, -ευμαί, — (dat.)	vyzvat někoho, žádat po někom	monere, iubere
ὁ ἄγγελος, -ου	posel	nuntius
οὐ̃, οἶ̃, ὄν (sg. refl. zájm.)	sebe	sui
ἀνέρχομαι, -ελεύσομαι, -ἤλθον, -ελήλυθα (dm.)	vycházet ven, vystupovat nahoru	ascendere
ὁ ἀρχμός, -οῦ	špína	squalor
ἡ κόνις, -εως	prach	pulvis
διηγούμαι, -εἶσθαι, -ήσομαι, -ησάμην, -ημαι, (-ήθη) (dm.)	připomínat, vyprávět	narrare, commemorare
ὀδύρομαι, -οῦμαι, -άμην, — (dm.)	naříkat	lamentari
ἀναμνησκόμαι, —, —, ἀναμνήσθην, ἀνεμνήσθην (dp.)	vzpomínat si	reminisci
ὑπό (gen.)	pod něčím	sub
ἡ πορεία, -είας	cesta, pouť	iter
ἡ εὐπάθεια, -είας	potěšení, rozkoš, radost	oblectatio, deliciae
τὸ κάλλος, -ους	krása	venustas
πῶποτε (neurč. zájm.)	kdy(koliv), kdy (jen)	
(ἐκ)τίνω, -τίσω, -έτισα, -τέτικα, -τέτισμαι, -ετίσθην	zaplatit	solvere
δίκη (ἐκ)τίνω (gen.)	odpykat (si) trest	poenam solvere
δεκάκις	desetkrát	decies
δεκαπλάσιος, -ία, -ιον	desetinásobný	decuplus
τὸ ἀδίκημα, -ατος	bezprávi	iniuria
4. περίειμι, -ειναι, -έσομαι, —, —, — (gen.)	předčít někoho, být lepší	praeesse
οἱ ἄλλοι, -ων	ostatní	alii
ὁπότε	když, kdykoliv	cum
ἀναγκάζω, -άσω, -ασα, -ακα, -ασμαι, -άσθην	nutit	cogere
ἀσιτῶ, -εἶν, -ήσω, -ησα, -ηκα, —, —	být bez jídla, hladovět	ieiunare
καρτερῶ, -εἶν, -ήσω, -ησα, -ηκα, —, —	být odhodlaný, vydržet	forti animo esse, tolerare
ἡ στρατεία, -είας	vojenské tažení, výprava	expeditio
ἡ εὐωχία, -ίας	hostina	convivium
ἀπολαύω, -αύσομαι, -αυσα, -λέλαυκα, -λέλαυμαι, -αύσθην	užívat, požívat	frui
οἷός τε εἰμί	být s to, moci	posse
τᾶλλα, τᾶλλα	jinak	ceterum, cetera
κρατῶ, -εἶν, -ήσω, -ησα, -ηκα, -ημαι, -ήθη) (ak.)	předčít	superare

Doplnění gramatiky

Souslednost časů a způsobů

Slovesných časů používá řečtina v závislých větách podobným způsobem jako čeština: vyjadřuje totiž časem slovesa v závislé větě pouze relativní vztah k ději řídící věty (předčasnost — současnost — následnost), nikoli absolutní časové určení jako ve větách hlavních (minulost — přítomnost — budoucnost). Tato relativnost časů, která řečtinu spojuje s češtinou, ji zároveň **výrazně odlišuje od latiny** a řady současných evropských jazyků. Ve shodě s češtinou řečtina rozlišuje dále u dějů předčasných i následných vid (současnost logicky předpokládá nedokonavost).

Souslednost indikativních vět

Soubor pravidel, platný pro kladení časů v indikativních řeckých větách, tzv. indikativní časovou souslednost (*consecutio temporum*¹⁸) lze tedy shrnout takto:

a) předčasnost			
před dějem minulým	a) ind. aor. (dok. vid)	ἤγγειλε (ἤγγελλε), ὅτι Oznámil (oznamoval), že	a) ἐνόσησε ὁ πατήρ σου. tvůj otec onemocněl.
před dějem současným		ἄγγελλει, ὅτι Oznamuje, že	
před dějem budoucím		ἄγγελεῖ, ὅτι Oznámí (bude oznamovat), že	
b) současnost			
s dějem minulým	ind. prez.	ἤγγειλε (ἤγγελλε), ὅτι Oznámil (oznamoval), že	νοσεῖ ὁ πατήρ σου. že tvůj otec je nemocný.
s dějem současným		ἄγγελλει, ὅτι Oznamuje, že	
s dějem budoucím		ἄγγελεῖ, ὅτι Oznámí (bude oznamovat), že	

¹⁸ Vzhledem k odlišné funkci časů má tento pojem v řečtině poněkud jiný význam než v latině.

Lekce 21

c) následnost			
po ději minulém	a) ind. fut. (oba vidy akt. a med., nedok. vid pas.)	Ἦγγειλε (ἤγγελλε), ὅτι Oznámil (oznamoval), že	a) νοσήσει ὁ πατήρ σου. tvůj otec onemocní (bude nemocen).
po ději současném	b) ind. fut. pas. (dok. vid pas.)	Ἄγγέλλει, ὅτι Oznamuje, že	b) σφαγήσεται ὁ πατήρ σου. tvůj otec bude zavražděn.
po ději budoucím		Ἄγγελεῖ, ὅτι Oznámí (bude oznamovat), že	

Souslednost optativních vět (oznamovacího typu)

Jestliže je řídicí predikát obsahové věty časově zařazen do minulosti (sloveso v ipf., aor., případně plpf.), může se v přísudku obsahové věty namísto indikativu objevit tzv. *optativ zástupný*, ve starší terminologii *středný* (*optativus obliquus*), a to bez sémantického rozdílu oproti větám s indikativem. V takto konstruovaných větách splývá předčasnost nedokonavého děje se současností, protože oba významy pokrývá opt. prez.

Pravidla, platná pro kladení časů v řeckých větách s optativem zástupným (zastupujícím indikativ oznamovacích vět), lze tedy shrnout takto:

a) předčasnost			
před dějem minulým	a) opt. aor. (dok. vid) b) opt. prez. (nedok. vid)	Ἦγγειλε (ἤγγελλε), ὅτι Oznámil (oznamoval), že	a) νοσήσειε ὁ πατήρ σου. tvůj otec onemocněl. b) νοσοίη ὁ πατήρ σου. tvůj otec byl nemocný.
b) současnost			
s dějem minulým	opt. prez.	Ἦγγειλε (ἤγγελλε), ὅτι Oznámil (oznamoval), že	νοσοίη ὁ πατήρ σου. že tvůj otec je nemocný.
c) následnost			
po ději minulém	a) opt. fut. (oba vidy akt. a med., nedok. vid pas.) b) opt. fut. pas. (dok. vid pas.)	Ἦγγειλε (ἤγγελλε), ὅτι Oznámil (oznamoval), že	a) νοσήσοι ὁ πατήρ σου. tvůj otec onemocní (bude nemocen). b) σφαγήσοιτο ὁ πατήρ σου. tvůj otec bude zavražděn.

Odlišná pravidla ovšem platí pro optativ zastupující jiné způsoby než indikativ.

Souslednost žadacích vět

Jestliže smyslem řídicí propozice není konstatování skutečných dějů nebo stavů, nýbrž vyjádření zájmu na uskutečnění (nebo neuskutečnění) nějakého děje (viz s. 130, 150), ztrácí smysl zařazování závislé propozice do jednotlivých časových rovin; jedinou možnou rovinou se stává následnost (č. např. *snažím se odejít, bojím se mu napsat*). V těchto větách proto není vůbec vyjadřován relativní časový vztah, nýbrž pouze vid¹⁹. Po hlavních časech (perfektum, přezens, futurum) se v těchto větách objevuje konjunktiv, po vedlejších časech (plusquamperfektum, aorist, imperfektum) stává *optativ zástupný*, pro který v tomto případě platí jiná pravidla souslednosti než v případech, kdy zastupuje věty oznamovací.

Soubor pravidel, platný pro kladení časů v řeckých větách žadacího typu, lze shrnout takto:

(následnost)			
po ději minulém	a) opt. aor. (dok. vid)	Ἐφοβήθη μὴ Polekal se, že	a) νοσήσειε ὁ πατήρ σου. tvůj otec onemocní.
	b) opt. prez. (nedok. vid)	Ἐφοβεῖτο (ἐπεφοβήτο) μὴ Bál se, že	b) νοσήη ὁ πατήρ σου. tvůj otec bude nemocný.
po ději současném nebo budoucím	a) konj. aor. (dok. vid)	Φοβεῖται (πεφοβήται) μὴ Bojí se, že	a) νοσήση ὁ πατήρ σου. tvůj otec onemocní.
	b) konj. prez. (nedok. vid)	Φοβήσεται (φοβηθήσεται) μὴ Bude se bát (poleká se), že	b) νοσήη ὁ πατήρ σου. tvůj otec bude nemocný.

Souslednost participiálních propozic

Závislá propozice řecké věty mívá na rozdíl od češtiny velmi často nikoli podobu samostatné věty, nýbrž je nominalizována konstrukcí participiálního nebo infinitivního typu. Participium ani infinitiv nemohou jiné časové zařazení než relativní vyjádřit, a význam těchto tvarů podléhá proto podobným pravidlům jako konsekvence indikativní nebo optativní.

Pokud jde o syntax participií v řecké větě, dochází u nich ke kolizi mezi jejich významem relativně časovým (předčasnost — současnost — následnost) a vidovým (dokonavost — nedokonavost). Celkovou situaci lze shrnout tak, že primární je zpravidla aspekt časový, ale ustupuje vidovému všude tam, kde mluvčí pokládá vid za důležitější. Kromě toho se jejich sémantický rys fakticity, příp. aktuálnosti vylučuje zpravidla se vztahem následnosti. Proto se participia futura užívají jen v těch případech, kdy nejde o prostou časovou následnost („bude nemocen“), nýbrž o současný záměr („chystá se odejít“).

¹⁹ Totéž platí o druhé syntakticky možné konstrukci žadacích vět: konstrukci **infinitivní** (viz dále).

Pravidla participiální časové souslednosti lze tedy shrnout takto:

a) předčasnost			
před dějem minulým	a) part. aor. (především dok. vid) b) part. prez. (zdůraznění nedok. vidu)	Ἦγγειλε (ἤγγελλε) Oznámil (oznamoval), že	a) νοσήσαντα τὸν πατέρα σου. tvůj otec onemocněl (byl nemocný).
před dějem současným		Ἄγγέλλει Oznamuje, že	b)
před dějem budoucím		Ἄγγελεῖ Oznámí (bude oznamovat), že	νοσοῦντα τὸν πατέρα σου. tvůj otec byl nemocný.
b) současnost			
s dějem minulým	part. prez.	Ἦγγειλε (ἤγγελλε) Oznámil (oznamoval), že	νοσοῦντα τὸν πατέρα σου. že tvůj otec je nemocný.
s dějem současným		Ἄγγέλλει Oznamuje, že	
s dějem budoucím		Ἄγγελεῖ Oznámí (bude oznamovat), že	
c) následnost (pouze záměr)			
po ději minulém	part. fut. (oba vidy)	Ἦγγειλε (ἤγγελλε) Oznámil (oznamoval), že	θύσοντα τὸν πατέρα σου. se tvůj otec chystá obětovat.
po ději současném		Ἄγγέλλει Oznamuje, že	
po ději budoucím		Ἄγγελεῖ Oznámí (bude oznamovat), že	

Souslednost infinitivních propozic

Pokud jde u syntax infinitivů, řeší se u nich kolize mezi jejich významem relativně časovým a vidovým opačně nežli u participiálních konstrukcí: primární je vždy aspekt vidový, takže časové vztahy (předčasnost — současnost — následnost) fakticky vyjádřeny nejsou²⁰.

Výjimku tvoří infinitivy futura, u nichž je primární časový vztah následnosti; uplatňují se však jen v závislosti na některých sémantických typech řídicích sloves (zvl. myšlení a vyjadřování, např.: ἀπεκρίνατο τοὺς συμμαχούς ἤξειν „odpověděl, že spojenci přijdou“). Po slovesech se sémantickým odstínem vůle se významové směřování do budoucna zajišťuje už samotným řídicím slovesem a namísto infinitivů futura se užívá infinitivů přezentu a aoristu, opět s rozdílem vidovým (ἠσχύοντο λέγειν/εἶπειν „styděli se mluvit/říci“).

²⁰ Totéž platí o **souslednosti konjunktivní a optativní** v příslovečných větách (účel, podmínka aj.): časové vztahy vyplývají jen ze sémantického kontextu, explicitně je vyjádřen jen vid.

Pravidla **infinitivní časové souslednosti** lze shrnout takto:

a) předčasnost			
před dějem minulým	a) inf. aor. (dok. vid)	Ἦγγειλε (ἤγγελλε) Oznámil (oznamoval), že	a) βοσῆσαι τὸν πατέρα σου. prý tvůj otec onemocněl.
před dějem současným	b) inf. préz. (nedok. vid)	Ἀγγέλλει Oznamuje, že	b) βοσεῖν τὸν πατέρα σου. prý tvůj otec byl nemocný.
před dějem budoucím		Ἀγγελεῖ Oznámí (bude oznamovat), že	
b) současnost			
s dějem minulým	inf. préz.	Ἦγγειλε (ἤγγελλε) Oznámil (oznamoval), že	βοσεῖν τὸν πατέρα σου. prý tvůj otec je nemocný.
s dějem současným		Ἀγγέλλει Oznamuje, že	
s dějem budoucím		Ἀγγελεῖ Oznámí (bude oznamovat), že	
c) následnost (po slovesech vyjadřování a myšlení)			
po ději minulém	a) inf. fut. (oba vidy akt. a med., nedok. vid pas.)	Ἦγγειλε (ἤγγελλε) Oznámil (oznamoval), že	a) βοσῆσειν τὸν πατέρα σου. prý tvůj otec onemocní (bude nemocen)
po ději současném	b) inf. fut. pas. (dok. vid pas.)	Ἀγγέλλει Oznamuje, že	b) σφαγήσεσθαι τὸν πατέρα σου. prý tvůj otec bude zavražděn.
po ději budoucím		Ἀγγελεῖ Oznámí (bude oznamovat), že	

Nepřímá řeč

Typickým případem textu s bohatým uplatněním sousledností je tzv. **nepřímá řeč** (lat. *oratio obliqua*). Její podstatou je citace cizí výpovědi ve stylizované formě, syntakticky závislé na uvozovací větě (ἔφη, ἔλεγε, ἦν δ' ὅς ᾗ ἔκλ, že', `vyprávěl, jak' `a on že prý'). Nepřímá řeč nevytváří v řecké historické próze tak rozsáhlé pasáže jako v latině; bývají v ní podávány spíše kratší historiky a při delším textu přechází autor zpravidla do řeči přímé (lat. *oratio recta*). Mírou využití nepřímé řeči stojí řečtina mezi latinou a češtinou: řecký vyprávěcí styl se podobá lidovému vyprávění v češtině, které sice nevyužívá konstrukcí infinitivních a participiálních, ale nepřímost výpovědi zdůrazňuje opakováním zprostředkující částice *prej, prej že*.

Cvičení

1. Časujte paralelně:

εἶθε μὴ ἡττηθεῖην (být přemožen) ὑπὸ τοῦ φθόνου — εἶθε δίκαιος εἶην

2. Vložte etymologii slov:

• mantika • démonický • topografie

3. Přeložte:

• λέγεται Ἀπόλλων νικῆσαι Μαρσύαν ἐρίζοντά οἱ περὶ σοφίας. • ἔλεξαν οἱ πρέσβεις, ὅτι πέμψειε σφᾶς ὁ Ἰνδῶν βασιλεύς. • ἠγήσαντο σφίσι ἕσσεσθαι σωτηρίαν. • κελεύουσι οἱ φίλοι ἡμᾶς κοινῇ μετὰ σφῶν πορεύεσθαι.

4. Přeložte a vysvětlete význam optativu:

• κατ' ἀρχὰς (zpočátku) οἱ ἄνθρωποι ῥῶκουν σποράδην (roztroušeně). ὅτ' οὖν ἀθροισθεῖεν, ἠδίκουν ἀλλήλους. • ὁ Κῦρος περὶ πλείστου ἐποιεῖτο (klást důraz na něco, pokládat za důležitě), εἶ τῷ ὑπόσχοιτό τι, μηδὲν ψεύδεσθαι. φανερός ἦν, εἶ τίς τι ἀγαθὸν ἢ κακὸν ποιήσειεν αὐτόν, νικᾶν πειρώμενος. εἰ τίς γέ τι αὐτῷ προστάξαντι καλῶς ὑπηρετήσειεν (prokázat službu), οὐδενὶ πῶποτε ἀχάριστον (bez odměny) εἶασε τὴν προθυμίαν (horlivost, iniciativa).

5. Přeložte a pozorujte funkci a podobu zájmen, resp. adverbii:

a) τίς ἐστιν ἡ τελευταῖα τοῦ ὤκεανου; • βούλομαι μανθάνειν, τίς (ὅστις) ἡ τελευταῖα ἐστι τοῦ ὤκεανου. • ἄνθρωπός τις ἔχει ἵππον καὶ ὄνον. • ὁ Ἀσκληπιὸς λέγεται πλούσιον ἄνδρα, ὃς θανάσιμος (na umření) ἤδη ἦν, ἰάσασθαι. • μισῶ σοφιστὴν, ὅστις οὐχ αὐτῷ σοφός.

b) Paris Hermovi: Πῶς ἐγὼ εἶμι τῇ ἐμπειρίᾳ ἰκανὸς σοφιστής; • ὁ Κῦρος ἐβουλεύετο, ὅπως βασιλεύσει ἀντὶ τοῦ ἀδελφοῦ. • Xenofón k vojákům: ὄρκοι κατέχουσιν ἡμᾶς ἄλλως πῶς τὰ ἐπιτήδεια πορίζεσθαι (opatřít si) ἢ ὠνουμένους (nakupovat). • ἡμεῖς θεραπεύομεν τοὺς θεοὺς, ὡς (ὥσπερ) ἀεὶ ἐθεραπεύομεν.

c) Vložte významový rozdíl mezi: ποῖος a οἶος, πόσος a ὅσος.

6. Přeložte:

• ἡ ἄνω ὁδός • τὰ ἐκεῖ • Antigóné: πλείων χρόνος, ὃν δεῖ με ἀρέσκειν τοῖς κάτω τῶν ἐνθάδε (zde). • τῶν νῦν οἱ τότε διαφέρουσιν.

7. Určete pád a číslo, vytvořte nom. sg., a ten přeložte:

• δύναμιν • φύσεως • ἀσκήσει • ἰσχύος • στάσεων • πόλεις • ἄστεως • ἠδέος • αἰσθήσει

8. Vytvořte pozitiv:

• θᾶπτον • πλείους • τάχιστα • ἠδίονες

9. Text 3 této lekce převeďte z řeči nepřímé do řeči přímé, tj. zformulujte ho jako autentické vyprávění Érovo:

Λέγει δ' ὁ ἀνὴρ ὅτι· Ἡ ψυχὴ μου ἐπορεύετο μετὰ πολλῶν...